

Eesti esimene priimaballeriin Lilian Loring trotsis eluraskusi ja karmi kriitikat, kuid Siberist ei pääsenud

Lilian Loringit on nimetatud meie esimeseks eestlasest klassikaliseks baleriiniks. Ülle Toming on koguni kirjutanud: «Lilian Loring oli esimene eesti baleriin, kes sooritas 32 fouette'd ja ilmselt ka esimene, kes tõusis varvaskingas varvastele, ta oli esimene Eesti priimabaleriin.»

Jüri ja Miina Loringid abiellusid Märjamaal ja 15. septembril 1899 sündis neil esimene laps Luise Liliane. 1906. aasta paiku koliti Tallinna ja seal nägi ilmavalgust pere viimane laps Hermine Therese. Isa Jüri sai ametisse linna kardavoina, nagu nimetati tol ajal alama astme politseinikke.

20. sajandi algus oli aeg, mil tärkas huvi mitmesuguste erinevate tantsukunstiliikide vastu. Nii polnud ime, et juba tütarlastegümnaasiumis õppimise ajal Luise Liliane, keda koduselt hüüti Lilianiks, sellest üdini vaimustus. Tal ei jäänud nägemata ei Estonia laval esitatud esimene lühiballett «Unenägu kujuraiuja töökojas» ega Erika Tetzky ja August Michelsoni ette kantud tantsunumbrid operettides. Täditütar Ly Laasner on meenutanud, et tema sai oma esimese teatrielamuse just siis, kui paar aastat vanem Lilian võttis ta Estoniasse kaasa «Lõbusat talupoega» vaatama. See sündis 1915. aastal.

Esimene «balletitrupe»

Sama aasta detsembrikuus seisid tantsijanna Sessi Smironina-Sevuni ukse taga kaks noort inimest: Lilian Loring ja Robert Rood, silme ees kindel siht saada tantsijaks. Ning mitte lihtsalt tantsimist õppida, vaid omandada tantsudest see kõige raskem – klassikaline ballett. Loodus oli Lilianile kinkinud hea kasvu, koordinatsioonitunde ja meeletu tahte teha rasket tööd.

L.Loring 1918-1927

Fotis

Trenni tehti hämaravõitu toas – ei tugipuud harjutuste tarvis ega peegleid. Üks hoidis kinni klaverist, teine söögilauast. Peagi liitus

sobranna.elu24.ee

Estonia teater
Eesti Rahvusballett
Teater

teisigi huvilisi nagu Rahel Olbrei ja Emmy Holtz.

1918. aasta kevadel läks Estonia kunstiline juhtimine Karl Jungholzi kätte. Tantsujuhiks kutsuti Sessi Smironina ja loomulikult võttis ta kaasa oma tantsuõpilased. Neist viiest sai esimene Estonia «balletitrupe». Oma õpilasi kasutas Sessi enamasti mõnedes operettides, kus nad esmakordselt elukutselise lavaeluga tutvusid. Märtsiks 1919 tõi Smironina-Sevun uuesti lavale «Unenäo kiviraiuja töökojas», järgnesid Lilian Loothingi ja Robert Roodi esimesed esinemised iseseisvate tantsuõhtutega. Sügisel lahkus Smironina teatrist ja uueks tantsuseadjaks sai Vera Berting, kes saabus Moskva balletikoolist. Tema tõi lavale tasuta «Koreograafiliste etüüdide õhtu», kus esinesid Lilian Loothing, Hilda Gleser, Robert Rood ja Emmy Holtz.

Loe ka: AJALOONAINE › Operetitähed Milli Nõmtak ütles oma tulevasele abikaasale «jah» vaid loetud tunnid pärast esmakohtumist

Tehnikat õpiti Litvinova stuudios

Pärast oma lahkumist oli Smironina soovitanud oma õpilastel tehnikat edasi harjutada ja julgustas astuma 1918. aastal avatud Eugenia Litvinova eraballetikooli.

Kooli juhataja Litvinova oli õppinud Peterburis Vene keiserlikus tantsukoolis, mille lõpetamise järel esinenud Maria teatri laval tervelt 15 aastat, teenides välja I järgu tantsija nimetuse. 1913. aastal Eugenia abiellus ja kuna tema mees määrati Tallinna linna komandandiks, kolis Eestisse elama. Rahalised kaalutlused sundisid Litvinovat 1918. aastal oma tantsustuudiot avama. Muidugi kavatses ta õpetada ainult akadeemilist vene balletti.

Litvinova trupp. Keskel Lilian Loothing ja Robert Rood.

Fotis

Stuudios tehti kõvasti tööd, distsipliin oli vali ja puudumisele vaadati viltu. Tunnid toimusid kolm korda nädalas aasta ringi. Peamine, mida õpetaja nõudis, oli laitmatu varvastantsutehnika omandamine. Klassikalise tantsu tund algas alati stange juures. Esimeste harjutustega tehti jalad soojaks, igasugused kükid

erinevates tempodes. Järgnesid adagiod, allegrod, hüpped ja tuurid, mida oli musttuhat. Suurte hüpete puhul kaugele hüpata ei saanud, sest ruum oli väike. Küll aga selle eest kõrgele. Tantsutehnika omandamise kõrval taotles Litvinova elegantsi, naiselikkust, hästivormitud käsi. Kõige selle juures pidi näol lehvima alati muutumatu naeratus.

Litvinova hakkas peagi oma õpilastega esinemas käima. 1921 ja 1922. aasta kavadel võis ajalehest lugeda, et Lilian Loring tantsis solistina «Chopinianas» ja Minkuse «Paquitas», Drigo «Nõiutud metsas» oli tema päralt Ilka osa. Repertuaari lisandus kõigi aegade ja rahvaste tantse, erineva temperamendi ja karakteriga; nii tulist hispaania tantsu, peenutsevat gavotti, groteskset hollandi tantsu kui laiajoonelist vene tantsu. Vaatamata suurepärasele loominguilistele saavutustele karakteritantsu alal jäi Loringile kõige südamelähedasemaks siiski klassikaline ballett. Tolleaegsete arvustuste kitsad read märgivad Loringit ikka kui parimat ja mitmekülgsemat Litvinova stuudio tantsijat.

Estonia ilma balletitrupita

Pärast Bertingi lahkumist Estonia uut tantsuseadjat ei palganud. Baleriinidest said koori liikmed tantsija kohutustega, kusjuures kostüümid tuli muretseda oma vahenditest. Jungholz tegi tantsijaile ülesandeks oma liigutused operettides ise improviseerida. Eks igaüks katsus siis oma võimete kohaselt.

Ilmselt õnnestusid tantsud kõige paremini Olbreil, sest ta on oma mälestustes kirjutanud, et direktor käskis tal viimaks tantsuseadeid tegema hakata ka teistele: «Valisin siis järgmise opereti tantsulise vahepala jaoks muusika ja tegin oma kompositsiooni kodus valmis, nii hästi kui oskasin. Määrasin proovi, kuid keda ei ilmunud, olid Loring ja Holz. Minu küsimusele järgmisel päeval vastati, et nad ei tunnusta mind kui tantsuseadjat. Seletasin küll, et ega ma pole isehakanud tantsujuht, vaid juhatuse poolt määratud. Kui nad ka järgmisesse proovi ei ilmunud, tuli mul direktori jutule minna. Tants õpiti viimaks ära, kuid meie vahekorda see enam ei parandanud. Nemad mind kui oma igapäevast kaasõpilast Litvinova juurest oma juhina ei tunnustanud.»

1922. aastal läks Olbrei välismaale plastilist tantsu õppima.

Need, kes jäid, esinesid üksiknumbritega edasi, ikka ise endile tantse seades. Sama aasta sügisel tuli Tallinna esinema Viktorina Kriger Moskva Suurest Teatrist. Oma etenduste kõrval hakkas ta Estonia tantsijatele kokku panema tervet õhtut täitvat balletilavastust. Selleks sai Delibesi «Coppelia». Eesti esimesel balletilavastusel oli menu – seda esitati hooajal koguni 11 korda.

1923 tantsis Loring solistina Minkuse «Tsaari neius», Voldemar Mettuse sõnutsi isegi paremini kui «Coppelias». Järgmised edutähised tulid hooajal 1924/25 Riias ja Stockholmis koos Litvinova stuudioga. Kriitika meenutas Loringi 32 fouettéd ja säravat tantsu. Järgnes esinemine Stockholmi kuninglikus akadeemias ja Oscars Theatre´is. Anna Ekston on meenutanud: «Kavas oli Drigo ühevaatuseline ballett «Hea haldjas» ja palju soolonumbreid. Kriitika kuldas meid üle, nimetades meie esinemist triumfiks. Lilian Loringule ja mulle tehti ettepanek jääda sinna palgaga 300 krooni kuus, mis oli tookord suur raha. Me ei tahtnud, vaatamata oma vaesusele. Seda ma pean kahjuks ütleva, et Litvinova oli kaunis kitsi. Ta teenis meie pealt hästi, kuid Stockholmis pidime kusagil ühiselamu-taolises toas elama, süüa saime vähe ja raha ei andnud ta meile nii paljudestki, et oleksime Rootsist midagi mälestuseks kaasa saanud osta.»

Samal ajal tutvus Lilian kapten Ulrich Ojassoniga ja vahekord arenes abielu registreerimiseni Tallinna Statistikabüroos 16. juunil 1924. Ometi ei lasknud naine meheleminekul kuidagi kitsendada oma karjääri. Suvel sõitis ta hoopis Riia ranna kuurorti lisaraha teenima koos Robert Roodi, Anja Elbingi ja Linda Uiboga.

Loe ka: 125 AASTAT SÜNNIST › Eesti publik mõistis imelise tantsijatari Ella Ilbaku hukka kui kõlvatu enesereklaamija ja rahakerjaja

Hooaeg 1925/26 kujunes Estonias pingeliseks ja tüliderohkeks. Rahul polnud õieti keegi – ei juhid, näitlejad, lauljad ega tantsijad. Viimaseid häiris kõige enam Rahel Olbrei asumine Estonia ballettmeistri kohale. Nii algaski teatris suur pereheitmine. Olbrei on kirjutanud oma mälestustes: «1926. aasta kevadel lahkusid Lilian Loring ja Robert Rood, peale mõningate ebameeldivuste, kus isegi kõrvalised isikud minu

kaitseks pidid välja astuma, teatrist. Miks tookord Looring, kui ta oleks tahtnud teatris töötada ja minuga ei sobinud, mitte Riia ooperisse ühes mõnede teiste Litvinova õpilastega, kelledele, nagu ma kuulsin, olla selleks ettepanek tehtud, tööle ei läinud, panen ma selle arvele, et Looring ja Rood ootasid suuremaid sissetulekuid ja huvitavamad elu kabareedes, kui nende tookordset juttu uskuda. Rood oli juba enne mitmed korrad välismaadel kabareedes tantsimas käinud.»

L. Looring ja R. Rood.

Fotis

See oli vahest liiga karm hinnang. Teatavasti Rood ei läinud kabareesse, vaid Vanemuisesse. Lilian aga siirdus välismaale eesmärgiga ennast täiendada klassikalise balleti alal, kuigi kultuurkapital baleriini materiaalselt kuidagi ei toetanud.

Bernhard Linde kirjutas aastaid hiljem: «Lilian Looring oli juba tol ajal peale oma andekuse veel töötahte ja -püsivusega silmapaistvalt varustatud noor baleriin. Robert Rood on nende ridade kirjutaja kindla veendumuse järele kõigist meie balletis esinenud ja esinevate meeste hulgas ainus, kellele võis õigusega panna suurimaid lootusi. »

Esimene aasta välismaal

Nii algasid Liliani välismaa aastad. Kõigepealt peatus ta mõnda aega Berliinis ja sõitis siis Prantsusmaale. Pariisis tegutses mitmeid maailmakuulsaid vene päritolu balletikunstnikke, kes ei saanud enam kodumaal töötada. Lilian on ise kõnelnud Rahvalehe ajakirjanikule: «Mina hakkasin õppima Ljubov Jegorova juures. Impressaario Plaskov koostas balletitruppi. Ka mulle tehti ettepanek tantsida Hollandi kuulsas luksus-kuurordis Schveigengenis. Kirjutasin lepingule alla ja asusin tööle. Tantsisin esimesel õhtul paar tantsu, kuid kahjuks tekkis kohe samal õhtul konflikt, minul keelati tantsimine ära ja – kuna ma ei tahtnud jääda ainult kulisside hoidjaks, lahkusin sealt ning olin jälle üksinda, ilma pennita.»

Lilian sõitis tagasi Pariisi, siis Berliini ja viimaks Hamburgi, tantsides estraaditeatris. Programm koosnes tavaliselt operetikatkendeist ja sketšidest, mille vahele esitati

tantsunumbreid. Kunagi ei puudunud sellistes segakavaga programmides ka «varvastehnika numbrid». Revüü oli neil aastail Euroopas nii moes, et kabareelavadel esinesid ka esimese järgu tähed nagu näiteks vene balleti suurnimed Karsavina ja Pavlova.

«Üldse oli raske väljamaal esineda, kui sind ei tunta, kui ei ole vajalist reklaami,» jutustas Lilian intervjuus 1927. aastal. «Ka tähendab palju riietus, mis mul Eestist sõites oli võrdlemisi lihtne. Viimaks sain debüteerida Rotterdamis, kuna peale selle tantsisin Amsterdamis ja Haagis. Seal, Haagis, tantsisin ühes kohalikus kinos ja nimelt filmi «Kuninga baleriini» täienduseks, missugust võtet nüüd välismail tarvitatakse sageli. Rotterdamis ristiti mind itaallaseks, mõnikord nimetati mind ajalehtedes, kus toodi minust pilte ja arvustusi, rootslaseks. Ka taheti mind pidada venelaseks, kuid pidin tihti toonitama, et tantsin ainult Vene kooli järele, kuid olen rahvuselt eestlane.»

Lilianil tuli esineda Hamburgi Trocadero varietees, Dresdeni Kristallpalees, Nürnbergi Talveaias, Praha operetiteatris ning Magdeburgi linnateatris. Tantsijanna tõdes: «Olla tantsija – see pole kerge. Te ei või uskuda, kui võrd karske ja tagasihoidlik ma pean olema, et enda kui tantsija tervist ja võimeid hoida alal. Arvatakse, et tantsija elu on kergemeelne, kuid see on väärarvamine.»

Õed maailma vallutamas

1928 siirdus ka Liliani noorem õde Hermine välismaale tantsima. Ta oli oma õe jälgedes Litvinova koolis õppinud ja niipea kui tundis, et «tiivad kannavad», kiirustas kodumaa kitsastest oludest välja.

Koos nad siiski esinema ei hakanud. Lilian lõi ühte hoopis Alja Elbingi ja Artur Sommeriga, moodustades trupi «Trio Orloff». Mõnda aega suutsid Eesti tantsijad end nii vee peal hoida. Siis siirdusid Elbing ja Sommer Ateenasse, Lilian aga lõi neist Berliinis lahku ja püüdis omal käel hakkama saada.

Elbing ja Loring.

Fotis

Kui ta järgmisel kevadel tagasi kodumaale tuli ja esines koos Robert Roodiga, oli kohalik kunstikriitika tema suhtes üsna karm. Rasmus Kangro-Pool kirjutas Päevalehes: «Ei või ütelda, et proua esinemine oleks olnud tunduvamalt parem kui varem, aga üht võis märgata – ta oli muutunud saledamaks, eriti tema jalad olid omandanud hea massaashi tagajärjel saledad jooned. Pr Loring tantsib silmale laitmatult, ei sädele aga kunagi oma andega ja ei ole kunstiliselt mitte kallisvara. Ta on vaevalt solist balletiõhtul, sobib aga küllalt rahuldavalt teatrisse operettidesse ja sobib revüüsse ja sobib heasse kabareesse. Ta on puht-tantsulises mõttes võrdlemisi monotoonne, tal puudub ka see õhku üles tungiv kergus, mis tantsule annab erilise väärtuse. Tema tantsus annab end tunda miskisugune füüsiline raskus, mis põranda poole kisub, olgugi et tantsu võtted muidu keskmiselt laitmatult ja nähtava kergusega sünnivad. Pr Loring on nukk oma schabloonilises nukunaeratuses, seepärast on tema «Nukutantsus» ka üsna hea. Sisult oli õhtu kabareelik läbi ja läbi.»

1929. aastal jätkas Lilian lepingutega Šveitsis tervelt poolteist aastat. Andis rea balletiõhtuid ja esines külalisena Locarno, Davose'i ja Zürichi teatri operetilavastustes. Šveitsi leht National Zeitung kirjutas Eesti baleriinist palju positiivsemas toonis, kui temast räägiti kodumaal: «Jackson-görlidega vaheldub tantsijanna Lilian Loring, priimabaleriin Eesti rahvusteater Estoniast, mis nii uhkelt seisab vana Tallinna hansalossi ees. Kui nad seal ka kõik minema on kihutanud, mis kuidagiviisi seotud Venemaaga, siis Vene balleti päranduse eestlased on suurepäraselt alles hoidnud ja seda edasigi arendanud. Lilian Loring otse hiilgab tähena oma suurepärase tantsuga varbaotstel. Ja lõpuks raputab see elavhõbedana liikuv kuju marulise käteplagina saatel rõõmsalt põhjamaist linalakka.»

Juba tol ajal unistas Lilian oma stuudiost, aga Šveitsis ei antud välismaalastele luba tantsukooli avamiseks. Seepärast pidi ta selle asutama kellegi šveitslase nimel. Viimane aga hakkas mängima liiga suurt peremeest ja nii kadus Lilianil lust õpetada.

Naine pöördus tagasi Saksamaale ja sai koha Müncheni teatris, kus talle esinemiste kõrval võimaldati teha tantsuseadeid. Muuseas sattus Lilian sel ajal ka UFA kaamerate ette. Võeti üles filmi «Moodne Casanova», mida hiljem näidati ka Eesti kinodes.

Muidugi ei tulnud Lilianil seal näidelda, vaid lihtsalt ühe episoodi taustal balletti tantsida. Ta ise on meenutanud: «See tuli juhuslikult. Mind nähti esinemas laval ja katsuti filmikontori. Läksin, kuigi oli veidi – lambipalavikku. Ei ole naljaasi seista esmakordselt kaamerate ees... Juhtus kuidagi nii, et jäin grimeerimata. Alles ateljees, kui hakati väntama, panin tähele, et kõigil teistel olid hulga kollasemad näod. Panin siis minagi kiiresti näole kollast puudrit, aga sellest oli vist vähe. Tants õnnestus siiski hästi, sammud õnnestusid suurepäraselt. Ja hiljem oli vägagi huvitav ja õpetlik näha esinemas iseennast.»

Münchenis töötas baleriin 1931. aasta lõpuni, kuigi oli raske aeg: tööpuudus, majanduskriis, üha kitsenevad piirangud välismaalastele. Selle kõigega kaasnes ka isikliku elu kurbmäng. Nimelt oli Liliani abikaasa 1930. aastal sattunud kodumaal skandaali, kui sidepataljonis avastati varustuse kõrvaldamise ja raiskamise mahhinatsioonid. Kompaniülem major Ojasson tagandati teenistusest. Hiljem sai Ulrich Ojassonist Kaitseliidu Tallinna maleva kompaniipealik.

Lilian Loring koos abikaasaga.

Fotis

Kuid veel enne, 1931. aastal, Lilian ja Ulrich lahutasid. Kõmuajakirjandus ei saanud jätta torkimata: «Tantsuilmas on peaaegu samuti kui filmiilmas. Väike tuuleke — ja lahkeli on suur...» Abielu lahutati vastastikusel kokkuleppel, sest kaugsuhe ei toiminud.

1932. aastal moodustas Lilian liidu õe Hermiga, et koos kriisiraskustele vastu panna. Loring Sisters oli esialgu väga menukas. Suurim edu oli neil temperamentse Eesti polka «Tõmba Jüriga», mille muusika noodid pidid olema igalpool endal kaasas, sest väljaspool Eesti piire sellist lugu keegi ei tundud. See meeldis eriti kuumavereliste balkanlastele.

Ühest Liliani kirjast, mille ta lähetas Bukarestist oma tuttavale, jooksis sel ajal punase niidina läbi pessimistlik toon: kunstniku põlv pole kerge, ilma altkäemaksuta ei pääse kusagile. Nagu Loring kirjutas, oli neil kavatsus Rumeeniast edasi sõita Konstantinoopoli, kuid varsti selgus, et seal välismaalastele esinemiseks luba ei anta. «Kui tahad saada esinemiseks luba,

tuleb astuda muhamedi usku!» Teine kavatsuste sihtkoht oli Kairo, kuid ka see ei läinud õnneks. Bukarestist sõideti hoopis Tšehhimaale. Kõige kurnavam olnud esinemine suvel Prahast: öösel tants varieteelaval, päeval talumatu kuumus. «Nutsime siis kolmekesi koos — mina, Hermi ja Erna Sadde — higistasime, kirusime tantsijanna elukutset ja võtsime igaüks viis kilo alla.»

Jõuludeks sõitis Lilian kodumaale tagasi, Erna Sadde Budapesti ja õde Hermi Viini.

Lilian Loringi tantsustuudio

Lilian oli väsinud mööda maailma tiirutamast. Maksti küll kõrgeid tasusid, aga selle eest tuli endal muretseda kallid kostüümid ja sõita, sõita, sõita. Kõigepealt ta puhkas, siis valmistas ette mõned soolokavad koos Hermann Oginsky, Ada Ahi ja Tamara Kreisleriga. Suvel kutsuti teda esinema Pärnu menükastesse suvelokaalidesse.

Lilian kibeles asutama oma tantsustuudiot, kuid tahtis, et hea ärisoonega õde Hermi teda selle juures toetaks. Kuid õel oli järjest raskem kodumaale lipsata, sest rohked edukad lepingud hoidsid teda välismaal kinni. Hermi saabus Eestisse tagasi alles 1935. aasta lõpus.

Elfriede Lepp-Strobel, Hermi Loring.

Eesti Teatriliit

Selleks ajaks oli Lilian kooli juba väikestviisi käima lükanud ja ta julges Päevalehe ajakirjaniku kutsuda kooliga tutvuma. «Võib-olla huvitab teid jälgida just harjutustunde. Seal võiksite näha, kui võrd kerge või raske on tantsude ettevalmistustöö,» ütles ta kutsumisel.

Reporter leidis riigi trükikoja kõrval asunud harjutussaalist eest tantsijad Ada Ahi ja Evald Eska. Päevalehes kirjutati: «Lilian Loring näitas oma harjutustunnis, et ta pole midagi kaotanud oma senisest tehnikast. Tahtmatult meenuvad jälle tema hiilgepäevad, millal ta kõiki oma «Forget me not'iga» hullutas. See oli küll fox, kuid klassikalises stiilis. Esska näib olevat Loringule paremaks partneriks kui senised, sest ta on jõuliselt tugevam ning sooritab tõsteid kergemalt ning puhtamalt.»

Lilianilt kuuldi, et ta kavatseb tulevikus oma tantsutrupiga esineda esmajoones Eestis, siis aga sõita Läti ja Soome ning sealt edasi Stockholmi. Esineda taheti ainult klassikalise kavaga. «Kabaree jaoks ei taha teha midagi,» ütles Lilian Loring. Veel ütles baleriin: «Rahvas, kes ei armasta tantsu, on hingeliselt haige. Hädaajal kui ka muredes on tants parimaks vaimseks toeks. Eelkõige on aga elu tähtsamaks teguriks töö. Kas see viib vastu õnnele või õnnetusele, pole tähtis, sest õnn on luksuseks, töö aga vajaduseks.»

Esimest korda julges Lilian oma stuudio õpilastega kriitilise publiku ette astuda 1936. aastal. Esinemine ajastati nii, et sellest sai osa võtta ka Hermi, sest õdedel oli kahe peale mitu ilusat numbrit. Uus Eestis kirjutati: «Pärast pikemat vaheaega avaneb sel balletiõhtul võimalus näha Robert Roodi. Kaasa teevad veel meestantsija Evald Eska ja noor andekas tantsitar Ada Ahi, kes viimaseil aastail arenenud silmapaistivate võimeteeni. Balletiõhtu kavas, milles ette nähtud 16 tantsu, pakutakse tõsisel, vahelduseks aga ka kergemaid palasid. Esmakordselt tullakse lavale mitmete sootuks uute solodega ja triodega. Erilist märkimist vääriavad Tshaikoivski «Sügise laul», Borodini «Tatari tants», Sibeliuse «Indu», Ganne «Ekstaas» ja «Mazurka», Chopini «Kass».»

Esinemisi järgnes mitmeid – küll Ugala vastlaballil, Estonia kontserdisaalis kevadpühal või Pärnu teatri vana-aasta õhtul. Nuriseti ikka – Liliani Masurka polevat temperamentne, hoog tunduvat tehtuna ja tantsijanna järgivat salonglikku «head tooni». Kriitika ei takistanud Loringil siiski oma kooli tööd jätkamast ja õpilaste arv tasapisi kasvas. Studios õppisid näiteks Leida Peets, Lee Aare, Tia Väike, Leo Mets ja Agda Norregaard.

1940. aastal, kui Eestis haarasid võimu võõrad, muutus ka kunstimaailmas kõik. Augustis võis lugeda ajalehest, et Mustpeade Klubi hoone oli muudetud töörahva kultuurimajaks. Avaaktusel esinesid Draamateatri näitlejad abielupaar Türkid, puhkpilliorkester Z. Tammeri juhatusel ja balletitrupp, «millist juhivad Lilian Loring ja Robert Rood». Käsukorras tuli Lilianil käia Läänemaa baasides Vene lastele balleti õpetamas. Anna Ekstoni trupis leidis Loring isegi tagasitee Estonia lavale, kuigi see aeg jäi üürikeseks.

Aastad pärast sõda

Tiia Maidla on jutustanud Ülle Tomingale: «26. juunil 1941 olid vanaisa Evald ja Lilian linna peal kohvi joomas. Suur-Karja ja Pärnu mnt nurgal läksid nad lahku. Liliani viimased sõnad olid siis olnud: «Mul on tunne, et keegi jälgib mind.» Siis kas helistati või tuldi koju, et võtku kostüümid kaasa, peab minema Paldiskisse esinema. Järgmisel päeval (27. juunil) nähti teda veoauto kastis Viru tänaval püssimeeste vahel.»

Liliani süüdistati salakuulamise, nii nagu ikka neid, kes kunagi kasvõi nina olid pistnud piiri taha. Pealegi – tantsijanna mees oli olnud Eesti Vabariigi ohvitser ja kaitseliitlane. Looringile mõisteti kaheksa aastat vangistust. Laagrist vabanes Lilian küll märtsis 1949, aga sellele järgnes asumine Krasnojarski kraisis. Naine vabanes 29. oktoobril 1955.

Heino Aassalu on kirjutanud, et Lembit Rajala kunstide valitsusest ja balletikooli direktori Anna Ekston võtsid Liliani soojasüdameliselt vastu ning andsid proovitunde balletikoolis, ent aastad, mil baleriin oli oma kunstist eemale kistud, oli tantsuõpetamise metoodika suurte sammudega edasi liikunud ja Lilian oli ajast maha jäänud. Tema teadmisi sai rakendada vaid taidluses.

Lia Leetmaa on meenutanud: «Kohtusin Lilian Looringuga siis, kui ta Siberist tagasi oli pääsenud. Eesti esimene priimabaleriin oli ilus inimene. Nägu kandis muidugi ka üleelatu pitserit, kuid ta oli rõõmsameelne, optimistlik. Kohtusime ühes treeningtunnis. Ta ütles ilusad sõnad: «Teen seda tööd rõõmuga, nii on lõbusam surma oodata!» Jäi mulje intelligentsest, kaunilt vananevast naisest. Harilikult kipub vanadus inimest inetuks muutma, aga Looring oli ka vanaduses sümpaatne, kena ja väga hea figuuriga.»

Tantsupedagoog Lilian Looring 1962.

Fotis

Hermi Looring jäi pärast sõda elama Hollandisse ja suri 1950. aastal 41-aasta vanuselt Haagis. Teda jäid leinama hollandlasest abikaasa ja üheksa-aastane poeg. Lilian oli veel kaua aktiivne ja nooruslikult innukas, seepärast ei aimatud, et ka tema põdes

rasket haigust. Tantsijanna suri 2. mail 1963 Tallinnas.